

TÁRSADALOMFÖLDRAJZI FOLYAMATOK  
KELET-KÖZÉP-EURÓPÁBAN: PROBLÉMÁK,  
TENDENCIÁK, IRÁNYZATOK

Nemzetközi földrajzi konferencia  
Beregszász, 2020. március 26–27.

Tanulmánykötet

2. kötet

СОЦІАЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ  
В СХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНІЙ ЄВРОПІ: ПРОБЛЕМИ,  
ТЕНДЕНЦІЇ, НАПРЯМИ

Міжнародна наукова географічна конференція  
Берегове, 26–27 березня 2020 року

Збірник наукових робіт

Том 2

HUMAN GEOGRAPHICAL PROCESSES  
IN EAST CENTRAL EUROPE: PROBLEMS,  
TENDENCIES AND TRENDS

International Geographical Conference  
Berehove, March 26–27, 2020

Selected papers

Volume 2

II. RÁKÓCZI FERENC KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLA

**TÁRSADALOMFÖLDRAJZI FOLYAMATOK  
KELET-KÖZÉP-EURÓPÁBAN: PROBLÉMÁK,  
TENDENCIÁK, IRÁNYZATOK**

Nemzetközi földrajzi konferencia  
Beregszász, 2020. március 26–27.

**Tanulmánykötet**

2. kötet



„RIK-U” Kft.

Ungvár

2020

**УДК (ЕТО): 911.3(4-11)(4-191.2)**  
**T– 32**

A kétkötetes kiadvány a Beregszászban, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán 2020. március 26–27-re tervezett, de a koronavírus-járvány miatt bevezetett karantén következtében elhalasztott *Társadalomföldrajzi folyamatok Kelet-Közép-Európában: problémák, tendenciák, irányzatok* című nemzetközi földrajzi konferenciára beküldött előadások anyagát tartalmazza.

Készült a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Kiadói Részlege és Földtudományi és Turizmus Tanszéke közreműködésével.

Szerkesztőbizottság: *Berghauer Sándor, Dávid Lóránt Dénes, Dnyisztrjanszkij Miroslav, Fodor Gyula, Gergely Lívia, Gönczy Sándor, Izsák Tibor, Mocá Andrij, Molnár D. István, Molnár József, Nagy Tibor, Oláh Natália, Papp Géza, Sass Enikő, Sesuka Halina, Tóth Attila, Vince Tímea, Virván Olga*

Műszaki szerkesztés: *Dobos Sándor*

Tördelés: *Dobos Sándor, Tótin Viktória, Vezsdel László*

Korrektúra: *Kordonec Oleksandr, Pusztai-Tárczy Beatrix, Sin Edina, Vrabely Tamás*

Borítóterv: *Molnár D. István*

ETO-besorolás: *a II. RF KMF Apáczai Csere János Könyvtára*

A kiadásért felelnek: *Orosz Ildikó, Dobos Sándor*

A kötetben található tanulmányokat  
a nemzetközi földrajzi konferencia Tudományos Tanácsa lektorálta.

A közölt tanulmányok tartalmáért a szerzők a felelősek.

A kiadvány tartalmát az „Unicheck”  
online plágium-ellenőrző program segítségével ellenőriztük.



**A konferenciát és a kiadvány megjelenését  
Magyarország kormánya, továbbá a Nemzetstratégiai Kutatóintézet támogatta:**



Kiadó és nyomdai munkák: „RIK-U” Kft.  
88 000 Ungvár, Gagarin u. 36. E-mail: [print@rik.com.ua](mailto:print@rik.com.ua)  
Felelős vezető: Sztanyisevszkij Jevgen

ISBN 978-617-7868-12-4  
ISBN 978-617-7868-14-8 (T. 2)

© A szerzők, 2020  
© A szerkesztőbizottság, 2020  
© II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, 2020

ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМ. Ф. РАКОЦІ ІІ

**СОЦІАЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ  
В СХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНІЙ ЄВРОПІ: ПРОБЛЕМИ,  
ТЕНДЕНЦІЇ, НАПРЯМИ**

Міжнародна наукова географічна конференція  
Берегове, 26–27 березня 2020 року

**Збірник наукових робіт**

Том 2



ТОВ «РІК-У»

Ужгород

2020

УДК: 911.3(4-11)(4-191.2)  
Т– 32

Двотомний збірник містить матеріали доповідей міжнародної наукової географічної конференції *Соціально-географічні процеси в Східно-Центральній Європі: проблеми, тенденції, напрями*, яка мала відбутися 26–27 березня 2020 року в Закарпатському угорському інституті ім. Ф. Ракоці ІІ (м. Берегове), однак через епідемію коронавірусу та запровадження карантину була відкладена.

Підготовлено Видавничим відділом спільно з кафедрою географії та туризму Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці ІІ

Редакційна колегія: *Олександр Бергхауер, Лорант-Дейнеш Давід, Мирослав Дністрянський, Дюло Фодор, Лівія Гергей, Шандор Генці, Тібор Іжак, Андрій Моца, Стефан Молнар Д., Йосип Молнар, Тібор Нодь, Наталія Олаг, Гейзо Папп, Еники Шаш, Галина Щука, Атілла Товт, Тімео Вінце, Ольга Вірван*

Технічне редагування: *Олександр Добош*

Верстка: *Вікторія Товтін, Ласло Веждел, Олександр Добош*

Коректура: *Беатрікс Пустой-Гарці, Едіна Шін, Олександр Кордонець, Томаш Врбель*

Обкладинка: *Стефан Молнар Д.*

УДК: *Бібліотечно-інформаційний центр “Опацої Черє Янош” при ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ*

Відповідальні за випуск: *Ільдико Орос, Олександр Добош*

Матеріали видання рецензовані Науковою радою міжнародної наукової географічної конференції.

За зміст опублікованих статей відповідальність несуть автори.

Матеріали збірника були перевірені на наявність збігів і запозичень сервісом «Unicheck».



**Проведення конференції та друк видання здійснено за підтримки уряду Угорщини й Інституту національних стратегічних досліджень:**



Видавництво та поліграфічні послуги: ТОВ «РІК-У»  
вул. Гагаріна 36, м. Ужгород, 88 000. Електронна пошта: [print@rik.com.ua](mailto:print@rik.com.ua)  
Генеральний директор: Євген Станішевський

ISBN 978-617-7868-12-4

ISBN 978-617-7868-14-8 (Т. 2)

© Автори, 2020

© Редакційна колегія, 2020

© Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці ІІ, 2020

FERENC RÁKÓCZI II TRANSCARPATHIAN HUNGARIAN  
COLLEGE OF HIGHER EDUCATION

**HUMAN GEOGRAPHICAL PROCESSES  
IN EAST CENTRAL EUROPE: PROBLEMS,  
TENDENCIES AND TRENDS**

International Geographical Conference  
Berehove, March 26–27, 2020

**Selected papers**

Volume 2



“RIK-U” LLC  
Uzhhorod  
2020

**УДК (UDC): 911.3(4-11)(4-191.2)**  
**T– 32**

The two-volume publication contains the speeches submitted for the international geographical conference under the title *Human geographical processes in East Central Europe: problems, tendencies and trends* that was to be held in Berehove, at Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education on 26–27 March 2020, but was postponed due to the quarantine preventive measures introduced as a result of coronavirus epidemic.

Prepared at the Publishing Department of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education in cooperation with the Department of Geography and Tourism

Editorial Board: *Sándor Berghauer, Lóránt Dénes Dávid, Myroslav Dnistrians'kiy, Gyula Fodor, Livia Gergely, Sándor Gönczy, Tibor Izsák, Andriy Motsa, István Molnár D., József Molnár, Tibor Nagy, Natália Oláh, Géza Papp, Enikő Sass, Halyna Shchuka, Attila Tóth, Tímea Vince, Olga Virván*

Technical editing: *Sándor Dobos*

Page proof: *László Vezsdel, Sándor Dobos, Viktória Tótin*

Proof-reading: *Beatrix Pustai-Tárczy, Edina Sin, Oleksandr Kordonec, Tamás Vrabely*

Cover design: *István Molnár D.*

Universal Decimal Classification (UDC): *Apáczai Csere János Library of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education*

Responsible for publishing: *Ildikó Orosz, Sándor Dobos*

The research papers of the volume were proofread by the Scientific Council of the international geographical conference.

Authors are responsible for the content of the research papers.

The content of the research papers was checked by Unicheck Plagiarism Checker Service and Plugin.



**The conference and the publication of the research papers  
sponsored by the government of Hungary and the Research Institute for National Strategy:**



Publishing and printing: "RIK-U" LLC  
Gagarin Street 36, 88 000 Uzhhorod, Ukraine. E-mail: [print@rik.com.ua](mailto:print@rik.com.ua)  
Responsible manager: Jevgen Stanyisevskiy

ISBN 978-617-7868-12-4

ISBN 978-617-7868-14-8 (T. 2)

© Authors, 2020

© Editorial Board, 2020

© Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, 2020

# TARTALOM / ЗМІСТ / CONTENT

## 1. KÖTET / ТОМ 1 / VOLUME 1

ELŐSZÓ .....	23
ПЕРЕДМОВА.....	24
PREFACE .....	25
ПЕРЕДМОВА.....	26
ELŐSZÓ .....	27
PREFACE .....	28
<i>Plenáris előadások / Пленарні доповіді / Plenary Presentations .....</i>	<i>29</i>
<b>Маруняк Є. О.:</b> РЕГІОНАЛЬНА НЕРІВНІСТЬ ТА РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА: ПОШУК БАЛАНСУ .....	31
<b>Мезенцев К. – Провотар Н.:</b> НЕОДНОЗНАЧНІ ПРИМІСЬКІ ПРОСТОРИ: РОЗШИРЕННЯ ЧИ ЗВУЖЕННЯ ПОВСЯКДЕННИХ ПРАКТИК? .....	41
<b>Руденко Л. Г. – Дронова О. Л.:</b> ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НАПРЯМКИ ВПРОВАДЖЕННЯ І ЗАВДАННЯ ГЕОГРАФІЇ .....	47
<i>Népszerű- és társadalomföldrajz / Географія населення та соціальна географія / Population and Social Geography .....</i>	<i>53</i>
<b>Bagdi, Róbert:</b> ETHNIC MINORITIES AND THEIR LANGUAGE IN HUNGARIAN COUNTY SEATS – THE CENSUS OF 2011 .....	55
<b>Berki, Márton – Sivadó, Brigitta:</b> SECULARIZATION OR A RELIGIOUS REVIVAL? – RELIGIOSITY IN DUNAÚJVÁROS AND KAZINCBARCIKA DURING AND AFTER SOCIALISM.....	65
<b>Dancs György:</b> DEMOGRÁFIAI HELYZETKÉP ÉSZAKKELET-MAGYARORSZÁGON AZ 1831-ES KOLERA-JÁRVÁNY IDEJÉN.....	73



<i>Дністрянський М. С.:</i> ОСНОВНІ ЕТАПИ ЗАСЕЛЕННЯ ГІРСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ.....	83
<i>Dusek Tamás:</i> AZ OKOSVÁROSOK KOMPLEX MUTATÓSZÁMAINAK TARTALMI ÉS MÓDSZERTANI KÉRDÉSEI.....	91
<i>Egri Zoltán – Uzzoli Annamária:</i> AZ EGÉSZSÉGEGYENLŐTLENSÉGEK NÉHÁNY ÖSSZEFÜGGÉSE A TÁRSADALMI-GAZDASÁGI EGYENLŐTLENSÉGEKKEL MAGYARORSZÁGON.....	99
<i>Fabula, Szabolcs – Ilcsikné Makra, Zsófia – Pál, Viktor – Lados, Gábor – Boros, Lajos:</i> MIGRATION INTENTIONS AND MOTIVES OF HEALTH WORKERS AND MEDICAL STUDENTS – A COUNTRY CASE STUDY FROM HUNGARY .....	107
<i>Гукалова І. В.:</i> ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНИЙ КОНТЕКСТ ОСМИСЛЕННЯ ПЕРЕДУМОВ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКИХ МІСТ .....	115
<i>Гаврилюк О.:</i> СОЦІАЛЬНА НЕРІВНІСТЬ У РАДЯНСЬКОМУ РОЗПОДІЛІ ЖИТЛА – ВІД СТАЛІНІЗМУ ДО РОЗВИНЕНОГО СОЦІАЛІЗМУ. РЕЗУЛЬТАТИ ПОЛЬОВОЇ РОБОТИ У МІСТІ ДНІПРО [ЕКС ДНІПРОПЕТРОВСЬК], УКРАЇНА .....	123
<i>Лейберюк О. М.:</i> МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРОСТОРОВИХ БАЗ ДАНИХ ДЕМОГРАФІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК НАСЕЛЕННЯ.....	133
<i>Molnár D. István:</i> A KÖZIGAZGATÁSI TÉRFELOSZTÁS VÁLTOZÁSAI KÁRPÁTALJÁN UKRAJNA FÜGGETLENNÉ VÁLÁSÁT KÖVETŐEN.....	139
<i>Molnár József:</i> MÓDSZEREK A NÉPESSÉG ELHELYEZKEDÉSE, ILLETVE A NÉPSŰRŰSÉG TÉRKÉPI ÁBRÁZOLÁSÁRA – KÁRPÁTALJA PÉLDÁJÁN.....	147
<i>Obádovics Csilla:</i> NÉPESEDÉSI FOLYAMATOK KÜLÖNBSEGEI A KÁRPÁT-MEDENCE NÉHÁNY ORSZÁGÁBAN .....	157
<i>Patkós Csaba – Tóth Antal:</i> MAGYAR FIATALOK MIGRÁCIÓJA EMPIRIKUS KUTATÁSOK TÜKRÉBEN .....	167

<b>Підгрушній Г. П. – Сікорська Л. Б.:</b> СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ НАСЕЛЕННЯ МІСТ УКРАЇНИ .....	177
<b>Поливач К. А.:</b> МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЯВЛЕННЯ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО КАРКАСУ УКРАЇНИ .....	185
<b>Пугач С. О. – Мезенцев К. В.:</b> ПРОСТОРОВІ ОСОБЛИВОСТІ ПОШИРЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖ У ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	193
<b>Rigóczy Csaba:</b> A VÁROSI OTTHON-ATTITÚD VIZSGÁLATA .....	201
<b>Siskáné Szilasi Beáta – Halász Levente:</b> A KELET- ÉS KÖZÉP-EURÓPAI GAZDASÁGI ALAPÚ KIVÁNDORLÁS MINT ÉLETSTRATÉGIA – A SZUBJEKTÍV JÓL-LÉT SZINTJEI KÜLFÖLDÖN.....	211
<b>Tolnai Gábor:</b> KELET-KÖZÉP-EURÓPAI FŐVÁROSOK VÍZPARTI MEGÚJULÁSA BUDAPEST, BELGRÁD ÉS KIJEV PÉLDÁJÁN .....	221
<b>Tuza Benedek:</b> BELSŐ-ERZSÉBETVÁROS TÁRSADALMI KONFLIKTUSAI .....	231
<b>Veselicz Adél:</b> A LEADER HELYI AKCIÓCSOPORTOK MŰKÖDÉSÉNEK VIZSGÁLATA TERÜLETI EGYENLŐTLENSÉGI INDEXEK SEGÍTSÉGÉVEL.....	241
<b>Вірван О. О.:</b> ГЕНДЕРНИЙ АНАЛІЗ ДЕПУТАТСЬКИХ КОРПУСІВ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ БЕРЕГІВСЬКОГО РАЙОНУ .....	251
<i>Régiók és határok / Regioni та кордони / Regions and Borders.....</i>	257
<b>Bodó, Pál Bence:</b> EXTERNAL DEBT ACCUMULATION IN KYRGYZSTAN.....	259
<b>Csernicskó István:</b> HOL A HATÁR, AVAGY MEDDIG TART EGY NYELVTERÜLET? EGY DIALEKTUSKONTINUUM ÖNÁLLÓ NYELVEKRE OSZTÁSÁNAK PROBLÉMÁI.....	269
<b>Elekes Tibor – Szilágyi Ferenc:</b> A HABSBERG BIRODALOM TÉRSZERVEZÉSI KÍSÉRLETEI DÉLKELET-ERDÉLYBEN .....	279

<b>Hajdú Zoltán:</b> TÉRKÖZÖSSÉGI, ÉRDEKKÖZÖSSÉGI, „SORS-KÖZÖSSÉGI” ÁLLAMCSOPORTOK FORMÁLÓDÁSA AZ EURÓPAI UNIÓ KELETI TÉRSÉGÉBEN.....	289
<b>Kozma, Dorottya Edina:</b> COMPOSITE SUSTAINABLE DEVELOPMENT INDICATORS IN CASE OF 28 EUROPEAN UNION MEMBER STATES.....	299
<b>Кравцова І. В.:</b> ГЕОГРАФІЧНИЙ ФЕНОМЕН ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ .....	309
<b>Szabó Pál:</b> FOGYASZTÁSFÖLDRAJZI DIMENZIÓK A POSZT-SZOCIALISTA TÉRSÉGBEN .....	317
<b>Склярська О. І.:</b> ЕЛЕКТОРАЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ У ПРИКОРДОННИХ ЕТНІЧНО НЕОДНОРІДНИХ РАЙОНАХ УКРАЇНИ.....	327
<i>Nemzeti kisebbségek által lakott térségek társadalmi és gazdasági pozíciói Kelet- és Közép-Európában / Соціальні та економічні позиції регіонів із компактним проживанням національних меншин у Східній та Центральній Європі / Social and Economic Positions of the Regions Inhabited with Ethnic Minorities in Central and Eastern-Europe .....</i>	335
<b>Körmöczi Gábor:</b> A NÉPI KULTÚRA TÁMOGATÁSPOLITIKÁJÁNAK TERÜLETI ASPEKTUSAI MAGYARORSZÁGON ÉS ROMÁNIÁBAN A CSÓRI SÁNDOR ALAP FINANSZÍROZÁSAINAK TÜKRÉBEN .....	337
<b>Linc Annamária:</b> A MAGYAR–UKRÁN HATÁRON ÁTNYÚLÓ EGYÜTTMŰKÖDÉSEK LEHETŐSÉGEI ÉS KORLÁTAI.....	347
<b>Samu István – Kulcsár László:</b> ÖSSZENŐ, AMI ÖSSZETARTOZIK. A TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI KAPCSOLATOK REKONSTRUKCIÓJA KÉT IPOLY MENTI FALUBAN A FOLYÓ SZEMKÖZTI OLDALÁN .....	355
<b>Szalkai Gábor:</b> SZIMBOLIKUS HARCOK A KÁRPÁTOK ÁTJÁRÓIBAN.....	365
<b>Tőzsér Anett:</b> A MAGYAR TURIZMUS KÁRPÁT-MEDENCEI SZINTŰ KITERJESZTÉSÉNEK INDOKOLTSÁGA ÉS LEHETŐSÉGEI.....	373

## 2. KÖTET / TOM 2 / VOLUME 2

<i>Turizmus / Туризм / Tourism</i> .....	407
<b>Алієв В. В.:</b> СПЕЦИФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	409
<b>Аріон О. В. – Бричук М. С.:</b> СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ МИС- ЛИВСЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	415
<b>Чернишова Т. М.:</b> SWOT-АНАЛІЗ ТА СТРАТЕГІЧНІ АЛЬ- ТЕРНАТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В ЖИТОМИРСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	425
<b>Elekes Tibor – Kápolnási Zsolt:</b> AZ AGYAGFALVA EMLÉK- HÁZ IDEGENFORGALMI JELENTŐSÉGE, OKTATÁ- SI-NEVELÉSI LEHETŐSÉGEI.....	431
<b>Gyuricza László – Szabó Balázs Attila:</b> A MAGYARORSZÁ- GI SKANZENEK IDEGENFORGALMI SZEMPONTÚ VIZSGÁLATA.....	437
<b>Kalmárné Rimóczi Csilla – Bakos Róbertné:</b> AZ ONLINE KOM- MUNIKÁCIÓ JELENTŐSÉGE AZ UTAZÁSI DÖNTÉ- SEKBEN.....	447
<b>Калмикова І. С. – Меліх О. О. – Меліх Т. Г.:</b> СОЦІАЛЬНО- ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ЗАКАРПАТСЬКІЙ ТА ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТЯХ.....	457
<b>Kampó Ildikó:</b> AZ EU-S TURISZTIKAI FEJLESZTÉ- SI PROGRAMOK MEGJELENÉSE KÁRPÁTALJA HEGYVIDÉKI TERÜLETEIN.....	465
<b>Kátay Ákos:</b> A GLOBÁLIS SZÁLLODAVÁLLALATOK TER- JESZKEDÉSI AKTIVITÁSA ÉSZTORSZÁG, LETT- ORSZÁG, LITVÁNIA, BELARUSZ, UKRAJNA ÉS MOLDOVA FŐVÁROSAIBAN.....	475
<b>Kóródi, Márta – Mondok, Anita – Szabó, Attila:</b> THE AWARE- NESS AND ACCEPTANCE OF THE TOURISM BRAND “HEART OF THE HUNGARIAN GREAT PLAIN” AND ITS ATTRACTIONS.....	485
<b>Lontai-Szilágyi Zsuzsanna – Oláh Natália – Tóth Nikoletta Marian- na – Gönczy Sándor:</b> KERESLETELEMZÉS A MAGYAR- ORSZÁGRÓL A KÁRPÁTALJAI BEREKVIDÉKRE ÉRKEZŐ TURISTÁK KÖRÉBEN.....	495

<i>Máltesics Péter – Varjas János: AZ INTERAKTÍV TANULÁS ÖSVÉNYEIN. HAZAI ÉS NEMZETKÖZI GEOPARKOK OKTATÁSI MEGOLDÁSAI.....</i>	505
<i>Машіка Г. В.: АТРАКЦІЯ ЯК ДОМІНУЮЧА СКЛАДОВА ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ .....</i>	515
<i>Mátyás Szabolcs – Tokodi Panna: A TURIZMUSBIZTONSÁG EGYES ÖSSZETEVŐINEK VIZSGÁLATA A VISEGRÁDI ORSZÁGOKBAN .....</i>	523
<i>Меліх О. О. – Калмикова І. С. – Меліх Т. Г.: НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ ЧЕРЕЗ СФЕРУ ТУРИЗМУ .....</i>	533
<i>Mondok, Anita – Szüle, Picabo Heder: ADULTS-ONLY HOTEL – A POTENTIAL SPECIALIZATION FOR SUCCESS? .....</i>	539
<i>Осінчук А. С.: ПРАВОВИЙ ДИСКУРС ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ .....</i>	549
<i>Пацюк В. С. – Герасімова С. В.: РЕВІТАЛІЗАЦІЯ ПРОМИСЛОВИХ ОБ'ЄКТІВ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УКРАЇНІ.....</i>	557
<i>Papp Géza: A KÉZMŰVES TERMÉKEK IRÁNTI KERESLET KÁRPÁTALJA FESZTIVÁLJAIN .....</i>	565
<i>Sass Enikő – Berghauer Sándor: HELYZETKÉPAZ EGÁNEDE KÁRPÁTALJAI GAZDASÁGFEJLESZTÉSI PROGRAM TURIZMUSRA GYAKOROLT HATÁSAIRÓL .....</i>	575
<i>Sütő László – Baranyi Kinga – Baráz Csaba – Holló Sándor – Homoki Erika – Cs. Nagy Ádám – Gasztonyi Éva: A BÜKK-VIDÉK GEOPARK FÖLDTUDOMÁNYI ÉRTÉKEINEK ÉRTÉKELÉSE .....</i>	585
<i>Ситник О. І. – Хлевнюк О. Я. – Працьовитий М. М.: НЕПЕВНЕ МАЙБУТНЄ ЧИ ПЕРСПЕКТИВА РОЗВИТКУ ГАЙВОРОНСЬКОЇ ВУЗЬКОКОЛІЙКИ .....</i>	595
<i>Смирнов І. Г.: ВОЄННИЙ ТУРИЗМ: ГЕТЬМАН П. КОНАШЕВИЧ-САГАЙДАЧНИЙ ЯК ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ЛОГІСТ.....</i>	605
<i>Tarpai József: A KÁRPÁTALJAI MAGYAR KÖZÖSSÉG MEGMARADÁSÁT SZOLGÁLÓ KULTURÁLIS ÉS TURISZTIKAI FEJLESZTÉSEK AKTUÁLIS PÉLDÁI .....</i>	613

<b>Уварова Г. Ш.:</b> ФЕСТИВАЛЬНИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ, ГЕОГРАФІЯ І ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ .....	621
<b>Щука Г. П. – Сокол Т. Г.:</b> МОДЕРНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В ТУРИЗМІ: ПОТРЕБИ ТА МОЖЛИВОСТІ .....	629
<i>Környezeti problémák / Проблеми довкілля / Environmental problems.....</i>	635
<b>Apró Anna:</b> SZEMPONTOK A FÉNYSZENNYEZÉS OKTA- TÁSÁHOZ A TANTERVI SZABÁLYOZÁS VONAT- KOZÁSÁBAN .....	637
<b>Csoma Zoltán – Háger Krisztián – Csoma Zsuzsanna:</b> A VÉRKE CSATORNA ÜLEDÉKÉNEK NEHÉZFÉM-SZENNYE- ZETTSÉGE .....	643
<b>Dobó Marianna:</b> A VÁLTOZÁSKEZELÉSI MÓDSZERTAN ALKALMAZÁSÁNAK PROBLEMATIKÁJA A VÉ- DELMI IGAZGATÁS TÉRSÉGI TERVEZÉSÉBEN .....	651
<b>Hafenschner, Viktória Priscilla – Jankó, Ferenc:</b> ENVIRON- MENTAL CONTROVERSY ON THE GABCIKOVO- NAGYMAROS WATER DAM, THE DANUBE RIVER. THE ASPECTS OF HUNGARIAN SCIENCE .....	659
<b>Hardi Tamás – Hegyiné Bolla Katalin:</b> A SZUBURBANIZÁ- CIÓ KÖRNYEZETÁTALAKÍTÓ SZEREPE A GYŐRI AGGLOMERÁCIÓBAN .....	667
<b>Гінзула М. Я. – Смілик О. В. – Тесьолкіна Т. С.:</b> АНАЛІТИ- КА СТРАТЕГІЧНИХ ДОКУМЕНТІВ МЕНЕДЖМЕН- ТУ ВОДНОГО СЕКТОРУ КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ.....	675
<b>Ігнатишин В. В. – Іжак Т. Й. – Ігнатишин М. Б.:</b> МОНІТО- РИНГ ГЕОДИНАМІЧНОГО СТАНУ ЗАКАРПАТСЬ- КОГО ВНУТРІШНЬОГО ПРОГІНУ .....	683
<b>Ігнатишин В. В. – Вербицький С. Т. – Ігнатишин А. В.:</b> ГЕО- ФІЗИЧНІ ПОЛЯ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ЕКОЛОГІЧНО НЕ- БЕЗПЕЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ НА ЗАКАРПАТТІ.....	691
<b>Kajati, György – Németh, Mercédesz:</b> THE ROLE OF LOCAL PRODUCTS IN EDUCATION AND THE ERASMUS+ PROGRAM .....	699

<b>Kályko A. – Bászjuk T. – Cselle D. – Harcsák I.: A POLISSZJAI-ALFÖLD FOLYÓINAK JELENLEGI ÁLLAPOTA ÉS KÖRNYEZETI PROBLÉMÁJA.....</b>	<b>707</b>
<b>Лісовський С. А.: РОЛЬ ГЕОГРАФІЇ У ВПРОВАДЖЕННІ ПРОЦЕДУРИ СЕО ПРИ РОЗРОБЦІ ПЛАНІВ ПРОСТО-РОВОГО РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД.....</b>	<b>713</b>
<b>Solymos Karolina – Csoma Zoltán: AKÁRPÁTALJAI-ALFÖLD TALAJAI FELVEHETŐ MIKROELEM-TARTALMÁNAK ÉS -ELLÁTOTTSÁGÁNAK ÖSSZEHASONLÍTÓ VIZSGÁLATA ELTÉRŐ HATÁSMECCHANIZMUSÚ KIVONÓSZEREKBEN.....</b>	<b>723</b>
<b>Vince Tímea – Csoma Zoltán – Molnár D. István – Gönczy Sándor: A FELSZÍNI VIZEK NEHÉZFÉM-TARTALMÁNAK VIZSGÁLATA A NAGYMUZSALYI ARANYBÁNYA MEDDŐINEK KÖRNYEZETÉBEN .....</b>	<b>731</b>

# A BÜKK-VIDÉK GEOPARK FÖLDTUDOMÁNYI ÉRTÉKEINEK ÉRTÉKELÉSE

Sütő László<sup>1</sup> – Baranyi Kinga<sup>1</sup> – Baráz Csaba<sup>2</sup> – Holló Sándor<sup>2</sup> – Homoki Erika<sup>1</sup> –  
Cs. Nagy Ádám<sup>1</sup> – Gasztonyi Éva<sup>2</sup>

<sup>1</sup>Eszterházy Károly Egyetem

<sup>2</sup>Bükki Nemzeti Park Igazgatósága  
sutogeo@gmail.com

## Abstract

ANALYSES OF GEOSITES IN THE BÜKK REGION GEOPARK

Sütő, László – Baranyi, Kinga – Baráz, Csaba – Holló, Sándor –  
Homoki, Erika – Cs. Nagy, Ádám – Gasztonyi, Éva

*Recognising the importance of earth science values provided the opportunity to establish geoparks. These organisations are concerned with the management of geotourism and regional development of geosites in approach to nature conservation. This study focuses on the analysis of scientific and educational factors of geosites from our researches in the Bükk Region Geopark.*

**Keywords:** Bükk Region Geopark, geosite, GAM model

## 1. A Bükk-vidék Geopark

A társadalom egyre nagyobb hányada ismeri fel azt, hogy az élettelen földi képződményekre nemcsak mint nyersanyagokra tekinthetünk, hanem információhordozóként részei a Föld megismerésének. Ezek a jelenségek gyakran olyan módon tárulnak fel, amelyek önmagukban is attrakcióhordozók (például ásványok, szurdokvölgyek, barlangok stb.). Ezt felismerve indult el földtudományi örökségünk megismertetésének és megőrzésének nemzetközi szerveződése (Panizza–Piacente 2005, Gray 2008, Reynard–Coratza 2013).

Ennek egyik fontos állomása a geoparkok létrejötte. A geoparkok nem természetvédelmi területek, hanem olyan szervezetek, amelyek a földtudományi örökségre alapozott geoturizmus és térségfejlesztés menedzselésével foglalkoznak (UNESCO 2006, Henriques–Brilha 2017; Migoń–Pijet–Migoń 2017; Szepesi et al. 2018). Ehhez kapcsolódóan napjainkban is zajlik a szakmai fogalmak rendszerének kialakítása (Brocx–Semeniuk 2007; Reynard–Brilha eds. 2018; Szepesi et al. 2018). Egy kisebb térség geoörökségre alapozott fejlesztésében akkor gondolkozhatunk, ha az ún. geosite-ok és geomorphosite-ok – amelyek egy-egy attraktív és szakmailag is jelentős értéket hordozó földtani és felszínalaktani objektumok – diverzitása jelentős. Emellett lényeges az értékek eloszlása, aktuális állapotuk, valamint az, hogy a környezeti feltételek szakmailag alkalmasak-e a geoturisztikai infra- és szuprastruktúra megteremtésére (Dowling–Newsome eds. 2006).



A földtudományi értékek védelme Magyarországon is jelentős múlttal rendelkezik (Horváth–Lóczy 2015; Szepesi et al. 2017, 2018). Tanulmányunk a 2017-ben megalakult, UNESCO Geopark címre pályázó Bükk-vidék Geopark értékelésének egy részletét mutatja be. A Bükk hegység és környezetének változatos földtörténeti múltja sokszínű közettani, felszínalaktani és egyéb geosite-ok gazdag tárházának létrejöttéhez vezetett. A hegység megismerése hosszú kutatástörténeti múltra tekint vissza, az ebből született tanulmányok könyvtárnyi irodalmat ölelnek fel. Az egyik legteljesebb, a tudományos eredményeket közérthetően bemutató kötet a térséget kutató szakemberek által íródott a Bükki Nemzeti Park összefogásával (Baráz szerk. 2002; Pelikán szerk. 2005). Ezért tanulmányunknak nem célja az értékek leíró jellemzése, csak a geosite-ok tudományos és oktatási jelentőségének bemutatása.

Az értékelés során a geopark fogalmi meghatározásából indultunk ki. Nemcsak azt vettük számba, hogy a földtani örökség mennyire értékes, hanem arra is figyelniünk kellett, hogy valóban használhatóak legyenek a tudományos ismeretterjesztésben, valóban lehessen hozzájuk az értéket nem veszélyeztető geoturisztikai alapú fejlesztéseket kapcsolni.

## 2. A geosite-ok értékelésének szakmai háttere

Első lépésben megtörtént a geosite-ok kataszteri adatfelvételezése. A Bükki Nemzeti Park adatbázisából ezek rendelkezésre álltak, a park szakembereivel közös munkamegbeszéléseken és terepi kiszállásokon lezajlott az adatok aktualizálása. A Bükk-vidék Geopark esetén az elemzésbe 40 értéket, értéktípust vontunk be.

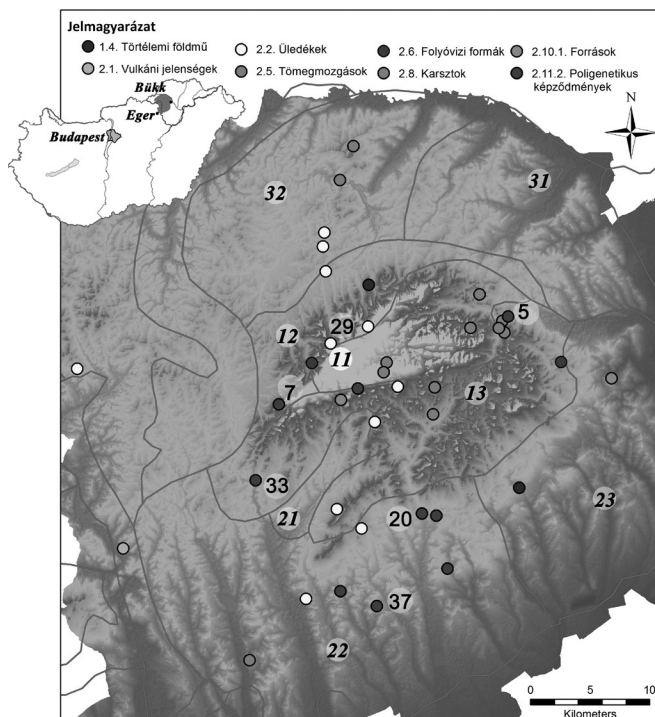
Második lépésben történt az adatbázis kiértékelése. Az erre alkalmas kvantitatív módszerek közül a GAM (Geosite Assessment Model) modellt választottuk (Vujičić et al. 2011), amelynek többváltozós paraméterrendszere jól használható a geosite-ok potenciális turisztikai hasznosíthatóságának és a védelem megvalósulásának együttes elemzésére. A modellt mind elvi alapon, mind a Bükk-vidék Geopark adottságaihoz igazodva módosítottuk. A modell értékelési szempontrendszere két tényezőcsoportból áll. A „Fő érték”-hez soroltak a geosite-ok különböző tényezői, a „Funkcionális” (vagy „Hozzáadott”) értékhez a természeti és társadalmi környezet hasznosítását befolyásoló tulajdonságai. Előbbi értéke tudományos-oktatási, tájképi, esztétikai, valamint természetvédelmi paraméterek minősítéséből állt össze.

Továbbiakban a kataszterezett geosite-okat rendszereztük, majd az értékek típusa alapján – az egyedi tájérték kataszteri rendszer általunk módosított változatát felhasználva (Dobos et al. 2001) – csoportosítottuk és redukáltuk. A leendő geopark geodiverzitását mutatja, hogy a 40 geoérték összesen 292 geosite közül lett kiválasztva (1. ábra). Ezek részben egy adott jelenség reprezentatív képviselői, de a kiértékelés során figyelembe vettük azt is, hogy az adott típushoz tartozó további geosite-ok milyen területi elterjedéssel és tulajdonságokkal rendelkeznek a geopark egészét tekintve.

### 1. ábra

#### *A Bükk-vidék Geopark kiemelt értékeinek elhelyezkedése*

11. Bükk-fennsík, 12. Északi-Bükk, 13. Déli-Bükk, 21. Tárkányi-medence,  
22. Egri-Bükkalja, 23. Miskolci-Bükkalja, 31. Tardonai-dombság, 32. Upponyi-hegység  
5. Anna-barlang, 7. Bél-kő; 20. Hór-völgy, 29. Ósemerbarlangok (Istállóskő)  
33. Szarvaskői Várhegy, 37. Kaptárkövek (Szomolya)



*Forrás: saját szerkesztés*

Ezután az egyes tényezőket 0–1 közötti értékekkel, 3–5 fokozatú skálán minősítettük. Ehhez többségében objektíven jellemezhető tulajdonságokat adtunk meg. A szubjektív elemeket a területet ismerő földtudományi szakemberekkel folytatott megbeszélések során minimalizáltuk. Az

így megtisztított eredményekből elkészült adattábla változóit különböző keresztábrák, diagramok és tematikus térképek segítségével ábrázoltuk.

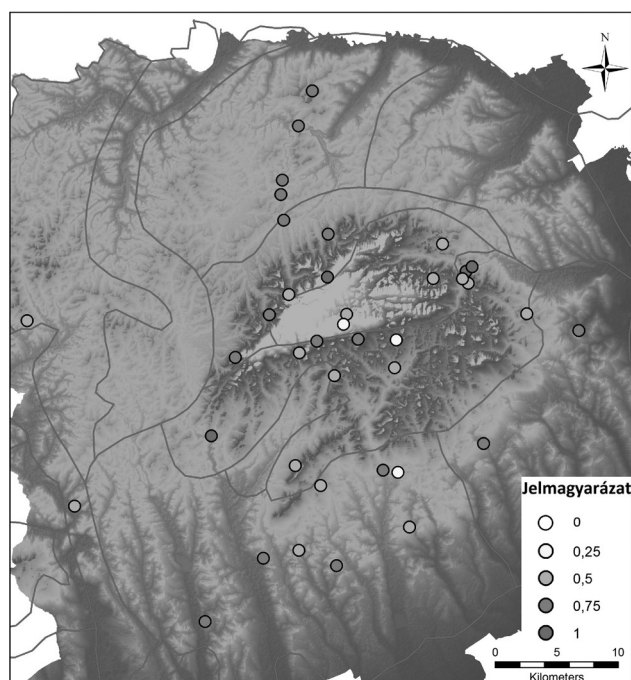
### 3. A tudományos-oktatási paraméterek jellemzői

A tudományos-oktatási tényezőcsoport a tudományos jelentőség mellett a geosite-ok egyediségét, a reprezentativitást és a bemutathatóságot tartalmazza. A változók elemzése alapján a mutatókat kibővítettük egy önálló pedagógiai paraméterrel, amelyben a jelenlegi oktatási használhatóságot (tanösvény, bemutatók terepi kialakítása, az értékek tényleges oktatási szerepe) vettük figyelembe. Így a mutató összesített pontértéke ötre növekedett.

Az értékek egyediségét (ritkaság) tekintve öt geosite-ot soroltunk nemzetközi szinten kontinentálisan is kiemelkedő jelentőségűek és további 16 értéket nemzetközi szinten regionálisan (Kárpát-medence és környezete) jelentősek közé. Ez azt mutatja, hogy a geopark koncepcióhoz kiválasztott geosite-ok fele nemzetközi összehasonlításban is egyedinek számít, miközben további 40% országosan egyedülálló (2. ábra).

2. ábra

*A Bükk-vidék Geopark kiemelt értékeinek egyedisége*

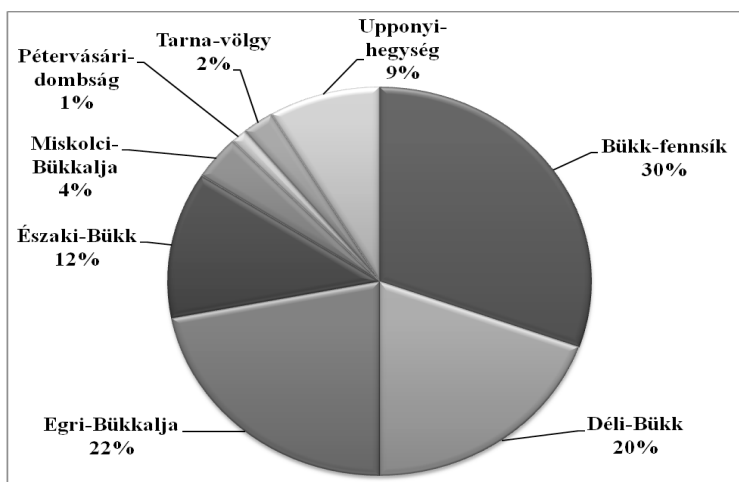


*Forrás: saját szerkesztés*

Az öt kiemelkedő ritkaságú érték közé tartoznak az édesvízi mészkőben képződött Anna-barlang, a Bálvány oldalában található perm-triász határszelvény, a bükkábrányi miocén mocsárciprus-maradványok, a szarvaskői Várhegy óceáni párnalávája és annak geomorfológiai környezete, valamint a bükki ősemberbarlangok. Ezek a geoturisztikai ismeretterjesztésben különböző mértékben jelennek meg. Míg a Bálvány határszelvénye csak kiscsoportos szakmai látogatáson tanulmányozható, a megmaradt mocsárciprus-fossziliák csak gyűjteményben láthatók, az Anna-barlang egy jól működő turisztikai barlang, Szarvaskő természetjáró turisztikai központnak tekinthető, a bükki ősemberbarlangok pedig változatos megközelítési és bemutatási lehetőségekkel rendelkezve kereshetők fel a Központi-Bükk egészén.

Táji diverzitás szempontjából a legnagyobb fajlagos értéksűrűséggel a Központi-Bükk és a Bükkalja rendelkezik (3. ábra). Az előbbihez tartozó Bükk-fennsík (30%) és a Déli-Bükkben (19%) helyezkedik el az értékek fele, a Bükkalján pedig a 28%-a.

3. ábra

*A Bükk-vidék Geopark kiemelt értékeinek kistáj szerinti aránya*

*Forrás: saját szerkesztés*

Megvizsgáltuk a földtani örökség sokszínűségét is. Bár az anyagforma-folyamat egymástól nehezen elválasztható, de ezen tényezők alapján csoportosítva, a geosite-ok közel egynegyede esetén az anyag, több mint egyharmadánál a forma, 10% esetén a kialakító folyamat és

további egynegyed esetén a három tényező komplex egysége adja az elsődleges geoturisztikai értéket. A 40 geosite és a hozzá közvetlenül kapcsolt tájérték 13 típusba sorolható. Közülük, nem meglepő módon, a különböző karsztos formák adják a geosite-ok negyedét (24%). Ez az értéktípus a Bükk-fennsíkon a legváltozatosabb és a legnagyobb egyedszámú. A következő legelterjedtebb kategóriát a poligenetikus képződmények (általában geosite és geomorhosite, többször kiegészítve kulturális értékkel) képviselik (20%). Ezek nagyobb területi kiterjedésüknek köszönhetően (Kis- és Nagy-fennsík, Upponyi-hegység, Hór-völgy, Bükki kövek vonulata stb.) kerültek ide, és főként a karsztos, a fagyaprózódásos és a folyóvízi felszínformálás együttes hatására alakultak ki. Az egyedi geosite-ok közül a komplex tájtörténeti szereppel rendelkezőket soroltuk ebbe a csoportba (például kaptárkövek, ősemberbarlangok stb.). A következő jelentősebb értékcsoporthoz a tengeri üledékes képződmények hordozzák (17%). További 5% feletti gyakorisággal rendelkeznek még a karsztforrások (7%), a változatos kőzetanyagon létrejött szurdokok (9%), és az ember korai tájformáló szerepét bizonyító földvárak, védművek (7%).

A kiválasztott geosite-ok tudományos ismertsége a tudatos jelölésnek köszönhetően természetesen magas, mindegyiket legalább egy tudományos folyóiratcikk – legtöbb esetben nemzetközi szinten referált – ismerteti az egyéb tanulmányok mellett. A geoturisztikai érdeklődésnek megfelelő interpretálási lehetőség minden esetben adott; legalább szakvezetővel, de jó iránymutatással gyakran nélküle is felismerhetők a geosite-ok fő jellemzői (az értékek 45%-a esetén), érthető a hozzájuk kapcsolódó természeti folyamatok. Jelenlegi állapotuk és sérülékenységük többségükönél lehetővé teszik a geoturisztikai bemutatást. Az értékek kétharmada alig vagy egyáltalán nem károsodott, miközben ugyanennyi érték sérülékenysége is alacsony (a két érték nem esik feltétlenül egybe).

#### **4. A geosite-ok tudományos-oktatási jelentőségének értékelése**

Az értékelésbe bevont 40 geosite tudományos-oktatási jelentősége elérte legalább a pontok felét, 11 érték került a felső kvartilisbe. A földtani örökség nagy része már most is felhasznált az oktatás különböző szinterein (ha máshogyan nem, nyomtatott vagy online tananyagban, ismeretterjesztő tanösvény bemutatóban) és állapota is alkalmassá teszi a jövőbeni geoturisztikai hasznosításra.

Tájéértéktípusok szerint kiemelkedők a komplex, poligenetikus értékek. Az összesített mutató értéke alapján hat geosite és geomorhosite megkapta a maximálisan elérhető pontok 90%-át: az Anna-barlang; a Bél-kő, Bélháromkúti apátság és geokörnyezete, a szarvaskői Várhegy és geokörnyezete, a Hór-völgy kőzetanyaga és formakincse a Suba-lyuk barlanggal, a szomolyai kaptárkövek, valamint a bükki ősemberbarlangok.

A karsztos képződmények oktatási-tudományos értéküket tekintve nagyon változatosak. A nehezen elérhető és értelmezhető, inkább csak oktatási segédanyagokban megmutatható aktív barlangjáratok, az összetett genetikájú, szakvezetők által bemutatható karsztformák (például szakadéklarlangok, karsztos szurdokok) mellett a jól felismerhető felszíni karsztos formák tartoznak ide. A különböző földtani képződmények, illetve a földvárak, védművek – részben az ilyen irányú háttérismeretek társadalmi, közoktatási hiánya, részben a látható bélyegek nehezebb felismerhetősége miatt átlagosan – közepesen jó oktatási-tudományos jelentőséggel rendelkeznek. A külső erők (tömegmozgások, völgybevágódás) formakincse, a források közepesnél jobb értéket mutatnak.

A tényezőcsoport területi eloszlása alapján, a tájrészletek között a Bükk-fennsík tűnik ki. Itt a geosite-ok átlagos oktatási-tudományos szerepe kiemelkedő, négy kiválónak minősíthető: az ősemberbarlangok, az Anna-barlang, Bél-kő és környezete, valamint a kövek vonulata. Az első három ezek közül önmagában is magterületté vál(ha)t, a kövek vonulata speciális helyzeténél fogva teljes egészében inkább az aktív természetjáróknak, egy-egy kiemelt helyen (például a Bél-kő, lillafüredi Fehér-kő) tehető alkalmassá nagyobb létszámú célközönség számára. A következő tájrészlet az Egri-Bükkalja, ahol a mutató átlagértéke a jót közelíti, egy kiemelkedő (szomolyai kaptárkövek) és egy jó értékkel (egerszalóki „forrásmészkö”). Előbbi a fejlesztések nyomán érte el ezt a szintet, amely a környékbeli kaptárkövek és Déli-Bükkhöz tartozó, de a közelség miatt inkább ide illeszthető Hór-völgy, Suba-lyuk és további geosite-ok együttesével szintén központi magterületté válhat. Egerszalók esetében a fejlesztések iránya azonban a földtani örökség megőrzése szempontból kedvezőtlen. A cél az lehet, hogy a szórakoztató funkció ne nyomja el az értékek bemutatási lehetőségeit. Bár átnyúlik a Tarna-völgybe, de felépítését tekintve idesorolható, a hasonló mutatóval rendelkező siroki Várhegy és környezete. Itt a vár alkalmas lehet látogatóközponti szerepkörre, amennyiben a geosite-ok bemutatását sikerül mellé felfejleszteni.



## Összegzés

Az értékelés rövid részlete is megmutatja a pontozás összetettségéből adódó dilemmákat. A magasabb „Fő értékkel” rendelkező geosite-ok mögött gyakran csoportosulnak a nagyobb tudományos értékű, de sérülékenység vagy megközelíthetőség miatt csoportok számára nehezebben bevonható, vagy épp a turisztikai terhelést jobban elviselő, de valamivel kisebb tudományos és/vagy oktatási értéket hordozó geosite-ok. Több helyen az épített környezet és a geosite turisztikai hasznosíthatósága közötti helyes arányt kell megtalálni a jövőben (bélapátfalvi Bél-kő, egerszalóki „forrásmész-kő”, szomolyai kaptárkövek, Anna-barlang, szilvásvárad Szalajka-völgy). A feltárások, tudományos-oktatási jelentőségük ellenére, inkább színező elemként szerepelhetnek a geoturisztikai hasznosíthatóság terén.

A geosite-ok tudományos-oktatási értéke alapján, mint láttuk, a Bükk-vidék Geopark több potenciális magterülettel bír, amelyek fejlesztési lehetőségeit az itt nem elemzett további tényezőcsoportok is befolyásolják. Területi elhelyezkedésüket tekintve az eddigiek alapján a Déli-Bükk ÉK-i része és a hozzá csatlakozó fennsíkerem emelhető ki. Ez a rész, Lillafüred és közvetlen környezete, kiemelkedő értékű geosite-okban, és gazdag a hozzájuk kapcsolódó kulturális értékekben. Jelentős még az egymáshoz lazábban kapcsolódó Bánkút–Nagy-mező–Répáshuta–bükki kövek négyyszöge, illetve a bükkaljai kőkultúra egy-két kiemelkedő, több jónak értékelhető elemmel rendelkező geoöröksége, a Déli-Bükkhöz tartozó Hór-völgy bejárata, Ny-i oldalon pedig Szarvaskő és Bélapátfalva geokörnyezeteikkel.

Összességében a terület geodiverzitása, értékeinek tudományos-oktatási jelentősége a fentebb leírtak tükrében alátámasztja a geopark-koncepciót.

## Irodalom

- Baráz Cs. (szerk.) 2013: A Bükki Nemzeti Park: Hegyek, erdők, emberek. Bükki Nemzeti Park Igazgatósága, Eger. 621 p.
- Brocx, M. – Semeniuk, V. 2007: Geoheritage and geoconservation – history, definition, scope and scale. In: Journal of the Royal Society of Western Australia. 90. pp. 53–87.
- Dobos A. – Gasztonyi É. – Kozák M. – Püspöki Z.–Sütő L. – Szabó J. 2001: Geológiai és geomorfológiai értékek kataszteri lapja az MSZ 20381:1999 Az egyedi tájértékek kataszterezéséhez. Debreceni Egyetem, Debrecen kézirat
- Dowling, R. K. – Newsome, D. (eds.). 2006: Geotourism: sustainability, impacts and management The tourism of Geology and Landscape. Oxford, Goodfellow Publishers 260 p.

- Gray, M. 2008: Geodiversity : developing the paradigm. In: Proceedings of the Geologists' Association 119. 3-4. pp. 287–298.
- Henriques, M. H. – Brilha, J. 2017: UNESCO Global Geoparks: A strategy towards global understanding and sustainability. In: Episodes. 40. 4. pp. 349–355.
- Horváth G. – Lóczy D. 2015: Geoheritage, Geomorphosites in Hungary. In: Lóczy, D. ed. Landscape and Landforms of Hungary. World Geomorphological Landscapes Series Springer, Switerland, pp. 281–288.
- Migoń, P. – Pijet-Migoń, E. 2017: Viewpoint geosites : values, conservation and management issues. In: Proceedings of the Geologists' Association 128. 4. pp. 511–522.
- Panizza, M. – Piacente, S. 2005: Geomorphosites : A bridge between scientific research, cultural integration and artistic suggestion. In: Il Quaternario 18. 1. pp. 3–10.
- Pelikán Pál (szerk.) 2005: A Bükk hegység földtana. Magyarország tájegységi térkép-sorozata. Magyarázó a Bükk hegység földtani térképéhez (1:50 000). MÁFI 284 p.
- Reynard, E. – Brilha, J. (eds.) 2018: Geoheritage : Assesment, Protection, and Management. Elsevier. 450 p.
- Reynard, E. – Coratza, P. 2013: Scientific research on geomorphosites : A review of the activities of the IAG working group on geomorphosites over the last twelve years. In: Geogria Fisica Dinamica Quaternaria 36. pp. 159–168.
- Szepesi J. – Ésik, Zs. – Soós I. – Novák T. – Harangi Sz. – Novák T. – Sütő L. – Rózsa P. – Lukács R. – Harangi Sz. 2018: Földtani objektumok értékműsítése: módszertani értékelés a védelem, bemutatás, fenntarthatóság és a geoturisztikai fejlesztések tükrében. In: Földtani Közlöny 148. 2. pp. 143–160.
- Szepesi J. – Harangi Sz. – Ésik, Zs. – Novák T. – Lukács R. – Soós I. 2017: Volcanic Geoheritage and Geotourism Perspectives in Hungary: a Case of an UNESCO World Heritage Site, Tokaj Wine Region Historic Cultural Landscape, Hungary. In: Geoheritage 8. 27. pp. 1–21.
- UNESCO 2006: Global geoparks network. Paris. Division of Ecological and Earth Sciences, UNESCO
- Vujičić, M. D. – Vasiljević, D. A. – Marković, S. B. – Hose, T. A. – Lukić, T. – Hadžić, O. – Janičević, S. 2011: Preliminary geosite assessment model (GAM) and its application on fruška gora mountain, potential geotourism destination of Serbia. In: Acta Geographica Slovenica. 51. pp. 361–377.



**Т– 32 Соціально-географічні процеси в Східно-Центральній Європі: проблеми, тенденції, напрями.** Збірник наукових робіт Міжнародної наукової географічної конференції «Соціально-географічні процеси в Східно-Центральній Європі: проблеми, тенденції, напрями», Берегове, 26–27 березня 2020 року. Том 2 / Редакційна колегія: Олександр Бергхауер, Лорант-Дейнеш Давід, Мирослав Дністрянский, Дюло Фодор, Лівія Гергей, Шандор Генці, Тібор Іжак, Андрій Моца, Стефан Молнар Д., Йосип Молнар, Тібор Нодь, Наталія Олаг, Гейзо Папп, Еники Шаш, Галина Щука, Атілла Товт, Тімео Вінце, Ольга Вірван – Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2020. – 356 с. (угорською, українською та англійською мовою)

**ISBN 978-617-7868-12-4**

**ISBN 978-617-7868-14-8 (Т. 2)**

Двотомний збірник містить матеріали доповідей міжнародної наукової географічної конференції «Соціально-географічні процеси в Східно-Центральній Європі: проблеми, тенденції, напрями», яка мала відбутися 26–27 березня 2020 року в Закарпатському угорському інституті ім. Ф. Ракоці ІІ (м. Берегове), однак через епідемію коронавірусу та запровадження карантину була відкладена.

**УДК: 911.3(4-11)(4-191.2)**

*Наукове видання*

СОЦІАЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ  
В СХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНІЙ ЄВРОПІ: ПРОБЛЕМИ,  
ТЕНДЕНЦІЇ, НАПРЯМИ

Міжнародна наукова географічна конференція  
Берегове, 26–27 березня 2020 року

Збірник наукових робіт

Том 2

2020 р.

Редакційна колегія:

*Олександр Бергхауер, Лорант-Дейнеш Давід, Мирослав Дністрянський,  
Дюло Фодор, Лівія Гергей, Шандор Генці, Тібор Іжак, Андрій Моца,  
Стефан Молнар Д., Йосип Молнар, Тібор Нодь, Наталія Олаг, Гейзо Папп,  
Еники Шаш, Галина Щука, Атілла Товт, Тімео Вінце, Ольга Вірван*

Технічне редагування:

*Олександр Добош*

Верстка:

*Вікторія Товтін, Ласло Веждел, Олександр Добош*

Коректура:

*Беатрікс Пустой-Тарці, Едіна Шін, Олександр Кордонець, Томаш Врabelь*

Обкладинка:

*Стефан Молнар Д.*

Відповідальні за випуск:

*Льдіко Орос, Олександр Добош*

**Видавництво та поліграфічні послуги: ТОВ «РІК-У»**

вул. Гагаріна 36, м. Ужгород, 88 000. Електронна пошта: [print@rik.com.ua](mailto:print@rik.com.ua)

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного  
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції  
Серія ДК 5040 від 21 січня 2016 року*

Підписано до друку 28.07.2020. Шрифт «Times New Roman».  
Папір офсетний, щільністю 80 г/м<sup>2</sup>. Ум. друк. арк. 28,7. Формат 70x100/16.  
Замовл. №1861/2. Тираж 300.